Eiropas Komisija

ES BUDŽETS NĀKOTNEI

2018. gada 2. maijā

PAREIZA FINANŠU PĀRVALDĪBA UN TIESISKUMS

KĀPĒC TĀ IR PRIORITĀTE?

ES ir kopiena, kuras pamatā ir tiesiskums. Neatkarīgām valsts un ES līmeņa tiesām ir uzticēts uzraudzīt, kā dalībvalstīs tiek ievēroti un īstenoti visiem kopā pieņemtie noteikumi un tiesību akti.

Jau šobrīd spēkā esošie noteikumi uzliek dalībvalstīm pienākumu pierādīt, ka ES līdzekļu finanšu pārvaldību tajās regulē stingri noteikumi un procedūras un ka šis finansējums ir pietiekami aizsargāts pret negodīgu izmantošanu vai krāpšanu. Tomēr vēl nav mehānisma, kas aizsargātu ES nodokļu maksātāju naudu gadījumos, kad dalībvalstī pastāv trūkumi tiesiskuma ziņā. **Pilnībā garantēt, ka ES budžeta nauda ir pienācīgi aizsargāta, var tikai tad, ja visās dalībvalstīs darbojas neatkarīga tiesu vara, kura atbalsta tiesiskumu un juridisko noteiktību.** Komisija ierosina jaunus noteikumus, kas ES budžetu aizsargās no finanšu riskiem, kuri saistīti ar vispārējiem trūkumiem tiesiskuma ziņā.

KAS KOMISIJAS PRIEKŠLIKUMOS IR JAUNS?

Šodien ierosinātie jaunie noteikumi (regula) ļaus Savienībai aizsargāt savu budžetu gadījumos, kad trūkumi tiesiskuma jomā vājina vai apdraud Savienības finanšu pareizu pārvaldību vai Savienības finanšu intereses.

Saskaņā ar priekšlikumiem **Savienība varētu apturēt, samazināt vai ierobežot piekļuvi ES finansējumam, sankcijas samērojot ar konstatēto trūkumu veidu, smagumu un darbības jomu.** To varētu darīt gadījumos, kad vispārēji trūkumi tiesiskuma jomā kādā dalībvalstī apdraud:

- pienācīgu to iestāžu darbību, kuras īsteno Savienības budžetu;
- pienācīgu izmeklēšanu un apsūdzības izvirzīšanu par krāpšanu vai korupciju saistībā ar budžeta izmantošanu;
- lietu efektīvu izskatīšanu neatkarīgā tiesā;
- krāpšanas, korupcijas vai citu ES tiesību aktu pārkāpumu (saistībā ar budžetu) novēršanu un soda piemērošanu par tiem;
- efektīvu un savlaicīgu sadarbību ar Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai un Eiropas Prokuratūru.

UZ KĀDIEM LĪDZEKĻIEM ATTIEKSIES JAUNIE NOTEIKUMI?

- Uz visiem dalītajā pārvaldībā administrētajiem ES līdzekļiem;
- uz tiešā un netiešā pārvaldībā administrētiem līdzekļiem, ja finanšu saņēmējs ir valdības struktūra (valsts vai reģionāla iestāde, pašvaldība, publisko tiesību subjekts vai privāta organizācija, kam uzticēta sabiedrisko pakalpojumu veikšana).

KĀ TAS DARBOSIES?

Komisija konstatē, ka ir izpildīti nosacījumi mehānisma iedarbināšanai

Komisija informē attiecīgo dalībvalsti

Dalībvalstij noteiktā termiņā, kas nav mazāks par vienu mēnesi, jānosūta paskaidrojumi

Tad Komisija pieņem lēmumu, vai noteikt šādus aizsardzības pasākumus

Padome pieņem lēmumu ar apvērsto balsu vairākumu[1]

Pasākumi paliek spēkā, līdz ir novērsti trūkumi tiesiskuma ziņā

Ierosinātais mehānisms neietekmēs individuālos ES budžeta finansējuma **saņēmējus**, jo tos nevar saukt pie atbildības par vispārējiem trūkumiem tiesiskuma sistēmā. Dalībvalstīm būs pienākums turpināt skarto programmu īstenošanu un veikt maksājumus *Erasmus* studentiem, pētniekiem, pilsoniskajai sabiedrībai vai citiem galasaņēmējiem.

KO VĒL JAUNAIS ES BUDŽETS UZLABOS ŠAJĀ JOMĀ?

Vairākas programmas tiešā veidā palīdzēs nostiprināt un atbalstīt ES vērtības un tiesiskuma ievērošanu. Šeit minama jaunā **Tiesiskuma, tiesību un vērtību programma**, kura pievērsīsies atvērtas, demokrātiskas, iekļaujošas un radošas sabiedrības veidošanai atbilstoši eiropiešu priekšstatiem. Tā radīs iespējas iedzīvotājiem, akcentējot Eiropas vērtības, kultūras un valodu daudzveidību un kultūras mantojumu. Tā aizsargās Eiropas pilsoņu tiesības un palīdzēs izveidot Eiropas tiesiskuma telpu.

KO VĒL JAUNAIS ES BUDŽETS UZLABOS ŠAJĀ JOMĀ?

Priekšlikuma (regulas) juridiskais pamats ir Līguma par ES darbību 322. pants, kas nosaka to, kā tiek pieņemti finanšu pārvaldības noteikumi. Tas nozīmē, ka priekšlikumu kopīgi pieņems Eiropas Parlaments un Padome (kurai lēmums jāpieņem ar kvalificētu balsu vairākumu).

02/05 2018 — **Daudzgadu finanšu shēmas (pēc 2020. g.) tiesību aktu pakete** (ieskaitot tiesiskuma mehānismu ES budžetam)

28-29/ 06/2018 — Eiropadome

12/09 2018 — **Priekšsēdētāja Junkera runa par stāvokli Savienībā**

18-19/ 10/2018 — Eiropadome

13-14/ 12/2018 — Eiropadome

21-22/ 03/2019 — Eiropadome

09/05 2019 — Sibiu samits

[1] Apvērsta balsu vairākuma princips paredz, ka Komisijas priekšlikumu uzskata par pieņemtu Padomē, ja Padome nav ar kvalificētu balsu vairākumu noraidījusi Komisijas priekšlikumu.

NA-02-18-468-LV-C
NA-02-18-468-LV-N
doi:10.2775/535195
doi:10.2775/36839
Print ISBN 978-92-79-84866-7
PDF ISBN 978-92-79-84860-5